

Retour:

Gedeputeerde Staten van Brabant
Postbus 90151
5200 MC 'S HERTOGENBOSCH

Ter kennisname aan mevr. Lemkes en mevr.
Roijackers
email;
rvduuren@brabant.nl
hwilleboer@brabant.nl

Datum
12 september 2022

Onderwerp
Reactie ZLTO Interim-
omgevingsverordening – regelwijziging 4,
C2301080 en
Time to market en Routekaart 2024

Contact
herman.litjens@zlto.nl

Kenmerk

Geacht College,

Op 19 juli heeft uw College de Routekaart 2024 en Time to market gepresenteerd. De "beperkte" wijzigingen zijn terecht gekomen in de interim-omgevingsverordening en deze ligt nu ter inzage. ZLTO ondersteunt de wijzigingen voor kalkoenen, konijnen en vleesstieren. We gebruiken deze ter inzage legging om onze volledige reactie te geven op de Statenmededeling, de Routekaart 2024 en Time to market.

In een eerste reactie op de Routekaart 2024 heeft ZLTO aangegeven dat we voorzichtig optimistisch zijn, omdat duidelijk is geworden dat gezien de complexiteit en onduidelijkheid op tal van terreinen de deadline voor heel veel bedrijven maar ook voor de overheid niet haalbaar is. Helaas heeft dat nog niet geleid tot een aanpassing van de deadline. Zoals aangekondigd hebben we dit met onze lokale afdelingen en leden besproken. Ook is er overleg geweest met de POV en het BAJK. We geven de resultaten daarvan in deze officiële reactie weer.

Veel van onze leden maken zich grote zorgen over hun toekomst en liggen daar wakker van. Er zijn zoveel onzekerheden omtrent invulling van beleid, de juridische borging en als resultante daarvan de financierbaarheid van hun levenswerk dat het voor velen nu onverantwoord is om op deze basis een weloverwogen besluit te nemen over hun toekomst. De kans op desinvesteringen is veel te groot. De recente uitspraak van Raad van State over twee emissiearme stalsystemen bij melkvee heeft die onzekerheid alleen maar vergroot. We vragen ons af of de provincie ook de juridische en financiële verantwoordelijkheid neemt als veehouders investeren in stalsystemen en ze terecht komen in oneindige juridische procedures die vervolgens de rechter onder uit gaan of investeren in een stalsysteem terwijl uit de GGA straks blijkt dat ze op de verkeerde plek zitten en alsnog moeten stoppen of verplaatsen. ZLTO vindt de wijziging van de interim-omgevingsverordening veel te beperkt en is van mening dat de deadline van 1 januari 2024 naar achter geschoven moet worden en meer in overeenstemming moet komen met het landelijke beleid.

Datum
12 september 2022
Onderwerp
Reactie ZLTO op interim-
omgevingsverordening Time to market en
Routekaart 2024
Blad
2 / 6

In tegenstelling tot wat in de Routekaart en Statenmededeling is opgeschreven is er ook juridisch ruimte voor uitstel. De onderbouwing daarvan delen wij graag met u. Door de autonome ontwikkeling (lees afname van bedrijven en dieren), de stalmaatregelen, het groot aantal te verwachten stoppers op de datum dat stallen verplicht moeten worden aangepast en het verdwijnen van derogatie wordt de doelstelling zoals die door het Rijk aan de Provincie Noord-Brabant gevraagd is, in theorie behaald met alle onomkeerbare gevolgen van dien. Het gaat om de emissiereductiedoelstelling van 7 kiloton die in het kader van Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) en de verdere aanscherping in het coalitieakkoord geëist wordt. Daarnaast blijkt uit de gebiedsanalyses die in het kader van de PAS gemaakt zijn dat in combinatie met herstelmaatregelen die genomen worden de natuur in ieder geval niet achteruit gaat. Gaat de natuur wel achteruit, dan volstaat de 4 tot 6 % depositiewinst die de stalmaatregelen opleveren en waarvan de opbrengst door recente uitspraken RvS onzeker is, niet. Dan zijn extra maatregelen nodig en moeten andere sectoren evenredig bijdragen. De landbouw bijdrage is nu al hoog en vraagt om een juridische gelijke behandeling.

Beschikbaarheid van stalsystemen (Time to Market).

Bij het invoeren van het stallenbeleid koos de provincie voor een aanpak bij de bron en streefde naar integrale stalsystemen die beter waren voor dier, mens en omgeving. Naar aanleiding van het rapport Time to Market stapt u van die benadering af. Er zijn volop ontwikkelingen bij deze brongerichte systemen in verschillende diercategorieën, denk aan KDV en het Kamplan-systeem in de varkenshouderij, de pilot kalverhouderij in Someren en een aantal nieuwe brongerichte systemen in de melkveehouderij. We betreuren het dat varkenshouders, kalverhouders en geitenhouders gedwongen worden om luchtwassers toe te passen en u daarmee de ontwikkeling naar brongerichte systemen frustreert. Een ontwikkeling die u eerder altijd omarmde en verkoos. U doet de terechte constatering dat luchtwastechnieken steeds meer geïntegreerd worden in het hele klimaatstelsel. Dat is een positieve ontwikkeling en als veehouders daar voor kiezen is dat prima, maar in onze ogen moeten ze ook de mogelijkheid hebben om te kiezen voor brongerichte systemen, ook al scoren die minder op het gebied van ammoniak. Op andere duurzaamheidsthema's zoals methaan- en lachgasproductie scoren ze beter. We vragen u daarom op een meer integrale manier naar de vereiste reductiepercentages te kijken. Bij de geitenhouderij zien we bovendien graag een uitzondering voor de categorie C3. Deze geiten zijn slechts een klein deel van het jaar op het bedrijf. We vinden de investeringen niet opwegen tegen de milieuwinst. Daarnaast eist u ook nog steeds aanpassingen in jongveestallen. Er is geen RAV-erkenning voor jongveestallen. De mestsamenvatting bij jongvee is anders dan bij melkvee. Dat maakt emissiewinst hoogst onzeker. Principieel vinden we bovendien dat ondernemers niet gevraagd kan worden verplicht te investeren in systemen die door de overheid niet erkend worden.

We hebben al eerder voorstellen gedaan om intern salderen op een andere wijze vorm te geven zodat bedrijven nadat ze geïnvesteerd hebben weer voor 15 of 20 jaar gevrijwaard zijn van investeringen. Dat zou bijvoorbeeld kalverhouders helpen om aan de verplichtingen te voldoen. We stellen voor om alle zojuist geformuleerde aanpassingen op te nemen in de interim-omgevingsverordening.

Datum
12 september 2022
Onderwerp
Reactie ZLTO op interim-
omgevingsverordening Time to market en
Routekaart 2024
Blad
3 / 6

Routekaart 2024 en rechtsgelijkheid.

In de routekaart worden tal van knelpunten aangegeven waarom het aanpassen van alle stallen niet op 1 januari 2024 klaar kan zijn. We herkennen ons in die knelpunten en vinden het daarom onverantwoord om de deadline te handhaven. Belangrijk principieel bezwaar is dat dit leidt tot een enorme rechtsongelijkheid. Er zullen bedrijven op tijd klaar zijn, bij anderen laat de vergunning nog op zich wachten, anderen kunnen niet op tijd bouwen omdat er onvoldoende personeel of bouwmaterialen voor handen zijn en dan is er nog de vraag hoe de provincie gaat handhaven. Het is voor de provincie niet mogelijk alle veehouderijbedrijven in een korte tijd te bezoeken. Dat betekent dat er willekeur ontstaat, op het éne bedrijf wordt direct na 1 januari 2024 gehandhaafd, op het andere bedrijf duurt het enkele jaren voordat er iemand langs komt. Als de provincie nu al deze grote verschillen in behandeling ziet aankomen, is het ongewenst de deadline te laten staan.

GGA-aanpak en terughoudendheid financiers.

ZLTO mist in de hele routekaart de samenhang met de NPLG- en GGA-aanpak. Er zijn nog geen plannen per gebied die voldoende concreet zijn dat veehouders weten waar ze aan toe zijn. Zolang dat niet duidelijk is, kunnen bedrijven geen goede keuze maken of ze door willen gaan, stoppen of verplaatsen. We schatten in dat het nog minimaal 2 jaar duurt voordat deze plannen er wel zijn. Eerder een besluit nemen leidt tot desinvesteringen of tot stoppen terwijl dat misschien niet nodig was geweest. Niet alleen veehouders staan voor een onmogelijke keuze. Dat geldt ook voor financiers, zij zijn niet voor niets terughoudend omdat er onvoldoende zekerheid is om te financieren. De plannen zijn niet duidelijk. Er wordt in de Statenmededeling en Routekaart 2024 gesuggereerd dat dit met een goed gesprek is op te lossen. Gezien de steeds de strengere internationale regelgeving voor banken geloven wij daar niet in.

Startnotitie NPLG.

We missen een duidelijk statement van de Provincie hoe ze met het stikstofkaartje van Minister van de Wal om wil gaan. Ons inziens moet het kaartje van tafel. Zoals al eerder aangegeven gaan we doelstelling die het Rijk ons op heeft gelegd naar alle waarschijnlijkheid halen en het maakt voor het halen van de doelstelling zelfs niet uit als de stallen pas in 2030 aangepast worden. Als de GGA op een goede manier wordt aangepakt zijn de reducties rondom N 2000 gebieden als resultante daarvan groter dan in de rest van Noord-Brabant. Daarom is het stikstofkaartje overbodig.

Uitvoeringsagenda Mest.

In de Uitvoeringsagenda Mest streeft u ernaar om te komen tot scheiding van mest aan de bron. Met het stallenbeleid dwingt u varkens- en kalverbedrijven te investeren in luchtwassers. Zij kunnen daardoor de komende 15 tot 20 jaar niet investeren in

Datum
12 september 2022
Onderwerp
Reactie ZLTO op interim-
omgevingsverordening Time to market en
Routekaart 2024
Blad
A I C

mestscheiding aan de bron. Het is het een of het ander of u past de Uitvoeringsagenda Mest aan of het stallenbeleid. Onze voorkeur heeft het laatste.

Juridische aspecten.

Onder lid 2 van paragraaf 2.6 geeft u aan dat er juridische discussie is over latente ruimte in vergunningen van veehouderij. Ons is alleen het voorbeeld van de Amercentrale bekend waar u tegen in beroep bent gegaan. Nadere duiding was hier op zijn plaats geweest. De rechterlijke uitspraak over het circuit in Zandvoort laat zien dat de capaciteit van de Wnb vergunning nog steeds leidend is.

PAS-melders.

Na de bekendmaking van de Routekaart heeft het Kabinet 245 miljoen extra aan de provincies toegezegd om de PAS-melders met prioriteit te legaliseren. We hopen dat u zo snel als mogelijk met een voorstel komt om de 480 Brabantse PAS-melders legaal te maken. Ook de depositiewinst van 7 bedrijven die u onlangs opgekocht heeft kan ingezet worden voor het legaal maken van de PAS-melders.

Vergunning aanvragen.

Er komt een expertteam voor vergunningen. Dat is een goede ontwikkeling maar we verbazen ons erover dat dit nu pas georganiseerd wordt terwijl provincie en omgevingsdiensten al jaren weten dat de deadline voor het stallenbeleid er aan komt. Een expertteam kan tot versnelling leiden maar ook nog meer vertraging veroorzaken. Belangrijk is dat dit team met een positieve grondhouding aan de slag gaat, met als doel de vergunning te verlenen. Veel bedrijven en zeker de bedrijven die met innovaties aan de slag zijn lopen vast in een moeras van extra aanvullingen, het maximaal benutten termijnen voor antwoord en soms ook onwil om mee te werken aan de vergunning.

Prioritering bij vergunningaanvragen.

Als u nu al weet dat er geprioriteerd moet worden bij vergunningverlening en weet dat omgevingsvergunningen en Wnb-vergunningen nooit op tijd afgegeven kunnen worden moet u om rechtsongelijkheid te voorkomen de deadline aanpassen.

Graasdierbedrijven.

We delen in grote lijnen uw analyse dat het voor intensievere melkveehouders (boven 2,5 GVE) moeilijk zal worden om te extensiveren maar hou er rekening mee dat de diversiteit tussen bedrijven groot is. Ook voor bedrijven tussen 2 GVE en 2,5 GVE is het lastig om binnen een jaar te extensiveren tot minder dan 2 GVE. U gaat onderzoeken hoe u dat kunt begeleiden. Dat is als mosterd na de maaltijd. Concreet heeft u voor 1 april 2023 weinig tot niks te bieden. Dat betekent dat deze bedrijven ook hun stallen aan moeten passen en daardoor is er minder financiële ruimte om de extensivering waar te maken. In onze ogen kan extensivering vooral bereikt worden via een fatsoenlijk gebiedsproces inclusief een herverkaveling van de gronden. Als dit op grote schaal opgepakt moet worden, heeft u daar minimaal 10 tot 15 jaar voor nodig. Uit alle landelijke en provinciale maatregelen en

Datum
12 september 2022
Onderwerp
Reactie ZLTO op interim-
omgevingsverordening Time to market en
Routekaart 2024
Blad
E / E

plannen blijkt dat u veel grasland wilt hebben maar het risico is groot dat er geen melkveehouders meer zijn die dat kunnen beheren. U gooit het kind met het badwater weg.

Landschapsgronden.

Bij landschapsgronden gaat u er gemakshalve van uit dat de afwaardering 50% is. Dat is ooit afgesproken voor het ondernemend natuurnetwerk. De bedoeling is dat landschapsgronden ook buiten het Natuurnetwerk komen te liggen. Daarmee zijn ze vooral agrarisch met aangepast gebruik ten behoeve van de natuur- en waterdoelstellingen. Daarmee kan de afwaardering lager uitvallen.

Financiële ondersteuning bedrijven.

De provincie heeft 45 miljoen gekregen van het Rijk om de stikstofaanpak te versnellen. Eén van de vijf maatregelen zijn investeringssubsidies voor bedrijven. Het is ons niet duidelijk welk deel van de investeringssubsidies naar stalaanpassingen gaat. In ieder geval is duidelijk dat slechts een klein deel van de 3700 bedrijven die hun stal aan moeten passen gebruik kunnen maken van deze 45 miljoen. De middelen zijn verre van toereikend om al de bedrijven die moeten investeren te bedienen en ook is niet duidelijk welke stalsystemen in aanmerking komen voor subsidie. Voor kalverhouderij, geitenhouderij en varkenshouderij zijn alleen luchtwassers beschikbaar. We vinden het belangrijk dat alle diercategorieën in aanmerking komen voor subsidie. Zeker als luchtwassers meer geïntegreerd worden in het hele klimaatsysteem, zouden ze in aanmerking moeten komen voor subsidie.

Beëindigingsregeling veehouderij.

U geeft zelf aan dat het een knelpunt is dat de beëindigingsregeling (LBV) pas in de loop van 2023 open gaat en gezien onze ervaringen met de saneringsregeling varkenshouderij (Sbv) duurt een hele tijd tot veehouders weten of ze in aanmerking komen voor de subsidie en daaropvolgend een besluit nemen of ze meedoen aan de regeling. Kijk ook naar hoeveel tijd het heeft gekost om de eerste 7 bedrijven in Noord Brabant op te kopen. Het hangt in sterke mate af in hoeverre gemeenten meewerken en in staat zijn om snel duidelijkheid te geven wat de alternatieven op de huidige locatie zijn. Onlangs werd bekend dat de procedure van inwerkingtreding van de LBV vertraging heeft opgelopen omdat Europa nog geen goedkeuring heeft gegeven. Het zal dus ver in 2024 of misschien wel 2025 zijn voordat bedrijven een definitief besluit gaan nemen.

Ondermijning.

Volgens Connecting Agri & food stoppen er 1500 bedrijven vrijwillig of gedwongen als gevolg van het stallenbeleid. Deze kaalslag in een zeer korte tijd brengt risico's met zich mee ten aanzien van ondermijning en een vitaal buitengebied. In de Routekaart 2024 missen we aandacht voor deze risico's.

Datum
12 september 2022
Onderwerp
Reactie ZLTO op interim-
omgevingsverordening Time to market en
Routekaart 2024
Blad
6 / 6

Samenvattend, boeren weten het niet meer en staan met hun handen in lucht. Er is grote onduidelijkheid wat alle plannen op het gebied van water, bodem, klimaat en natuur voor hen gaat betekenen. Het duurt nog wel even voordat de GGA's concreet worden en boeren weten waar ze aan toe zijn. Ook vinden ze het onbehoorlijk van de Provincie Noord-Brabant dat ze moeten investeren in een stalsysteem waarbij de kans reëel is dat de rechter er een streep doorzet. Neemt de provincie Noord-Brabant haar verantwoordelijkheid en neemt ze de juridische en bedrijfseconomische risico's van onze boeren over of past u de deadline aan zodat bedrijven een verantwoorde investeringsbeslissing kunnen nemen? Dat laatste heeft onze voorkeur.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Met vriendelijke groet,

W.T.G. (Wim) Bens MBA
Bestuursvoorzitter ZLTO

A. van Son
Portefeuillehouder Ruimtelijke Ontwikkeling ZLTO